

YOSHLAR BILAN ISHLASHDA IJTIMOYIY- PEDAGOGIK INNOVATIKA

MAHLIYO ZIYODOVA MURODULLA QIZI*Shahrisabz Davlat Pedagogika instituti**Pedagogika yo'nalishi 2-kurs talabasi***SEVINCH CHOREYIVA***Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti**Pedagogika yo'nalishi 2-kurs talabasi***MILINOROV XUSNIDDIN XUSHMATOVICH***Shahrisabz Davlat Pedagogika Instituti, ilmiy rahbar*

Annotatsiya: Yoshlar bilan ishlash jarayonida ijtimoiy-pedagogik innovatika zamonaviy tarbiyaviy strategiyalar, raqamli kommunikatsiya shakllari va shaxsga yo'naltirilgan ijtimoiy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini uyg'unlashtiruvchi fan yo'nalishi sifatida talqin etiladi. Mazkur yo'nalish yoshlarning ijtimoiy faolligini kuchaytirish, psixologik barqarorlik omillarini shakllantirish hamda jamiyat bilan o'zaro ta'sirning yangi modellarini yaratishga qaratilgan. Innovatsion yondashuvlar orqali ijtimoiy-pedagogik jarayonning moslashuvchanligi, individual ehtiyojlarga sezgirligi va raqamli platformalar orqali qo'llab-quvvatlash darajasi ortadi. Ushbu ish zamonaviy metodlar, kutilayotgan natijalar va ijtimoiy o'zgarishlarga moslashgan pedagogik mexanizmlarni tahlil qiladi.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy pedagogika, innovatika, yoshlar siyosati, raqamli tarbiya, ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, pedagogik modellar, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv.

Annotation: Social-pedagogical innovatics in youth work is interpreted as an interdisciplinary field that integrates modern educational strategies, digital communication formats and personalized social-support mechanisms. This sphere focuses on enhancing youth social engagement, strengthening psychological resilience factors and designing new models of interaction between young people and society. Through innovative approaches, social-pedagogical processes become more adaptive, sensitive to individual needs and reinforced by digital support platforms. This paper analyzes contemporary methods, expected outcomes and pedagogical mechanisms adjusted to rapid social transformations.

Keywords: Social pedagogy, innovatics, youth development, digital education, social support, pedagogical models, learner-centered approach.

Аннотация: Социально-педагогическая инноватика в работе с молодежью рассматривается как направление, объединяющее современные воспитательные стратегии, цифровые формы коммуникации и персонализированные механизмы социального сопровождения. Данное направление направлено на повышение социальной активности молодежи,

формирование психологической устойчивости и разработку новых моделей взаимодействия с обществом. Благодаря инновационным подходам социально-педагогический процесс становится более гибким, чувствительным к индивидуальным потребностям и усиленным цифровыми платформами поддержки. В работе анализируются современные методы, ожидаемые результаты и педагогические механизмы, адаптированные к динамике социальных изменений.

Ключевые слова: Социальная педагогика, инноватика, молодежная политика, цифровое воспитание, социальное сопровождение, педагогические модели, личностно-ориентированный подход.

Kirish: Zamonaviy jamiyatning tezkor o'zgaruvchan ritmi yosh avlodning ijtimoiy tajriba to'plash jarayonini mutlaqo yangi darajaga olib chiqmoqda. Axborot oqimlarining keskin ko'payishi, raqamli muhitning kundalik hayotga chuqur kirib borishi hamda yoshlarning o'zligini anglash jarayonida namoyon bo'layotgan yangi psixologik xususiyatlar pedagogik faoliyat oldiga mutlaqo yangicha vazifalarni qo'yimoqda. Bunday sharoitda ijtimoiy pedagogika an'anaviy yondashuvlar bilan cheklanib qolmasdan, yangilanishni talab etadigan, moslashuvchan, kreativ va ilmiy asoslangan innovatsion mexanizmlar orqali ishlash zaruratiga duch kelmoqda. Shu jarayonda ijtimoiy pedagogik innovatika — yoshlarning individual ehtiyojlari, ijtimoiy tajribasi, raqamli faoliyati va shaxsiy rivojlanish trajektoriyasini uyg'unlashtiruvchi muhim ilmiy-amaliy yo'nalishga aylanmoqda.

Mazkur mavzuning dolzarbli shundaki, bugungi yoshlar nafaqat ijtimoiy jarayonlarning ishtirokchisi, balki ularning faol yaratuvchisiga aylangan. Ularning fikrlash tezligi, qaror qabul qilish sur'ati va ijtimoiy muhitga moslashish uslublari avvalgi avlodlarga nisbatan keskin farq qilmoqda. Shu sababli yoshlar bilan ishlashda innovatsion yondashuvlar ularning ichki qobiliyatini ochishga, ijtimoiy faolligini kuchaytirishga, shaxsiy barqarorligini shakllantirishga va ijtimoiy hayotga ongli integratsiyasini ta'minlashga xizmat qiladi.

Ushbu ishda ijtimoiy pedagogik innovatikaning mazmuni, uning yoshlar bilan ishlash jarayonidagi roli, zamonaviy yondashuvlar, ijtimoiy-psixologik omillar hamda innovatsion metodlar tizimli yoritiladi. Shuningdek, yosh avlodning rivoji uchun zarur bo'lgan yangi pedagogik mexanizmlar, raqamli ta'sir vositalari va shaxsga yo'naltirilgan ijtimoiy qo'llab-quvvat

Yoshlar bilan ishlashda ijtimoiy pedagogik innovatika jamiyatning o'zgaruvchan energiyasi bilan yosh avlodning ichki rivojlanish ritmlari o'rtasida moslashuv hosil qiluvchi dinamik tizim sifatida namoyon bo'ladi bu tizimning markazida yoshning ijtimoiy tajribani o'zlashtirish jarayonida yuzaga keladigan sezgi oqimlari, raqamli muhitda shakllanayotgan identifikatsiya izlari va o'zini anglash

jarayonini tezlashtiruvchi yangi pedagogik triggerlar joylashadi innovatik yondashuv yoshlarni bir xil metodlar orqali emas balki har bir individning ichki ehtiyojlar xaritasiga moslashtirilgan pedagogik impulslar orqali rivojlantirishni maqsad qiladi shu sababli yoshlar bilan ishlash jarayoni doimiy o'zgaruvchi ijtimoiy-kognitiv maydon sifatida talqin qilinadi ushbu maydonda har bir yoshning o'ziga xos axborot qabul qilish chastotasi mavjud bo'lib pedagogik innovatika shu chastotalarni aniqlab ularga mos ta'lim modullarini yaratishni taklif qiladi natijada tarbiyaviy jarayon yo'naltirilgan emas balki rezonansli tus oladi ya'ni yoshning ichki ehtiyoji bilan tashqi ta'sir bir nuqtada moslashadi ijtimoiy pedagogik innovatika bu rezonansni barqaror ushlab turish uchun uchta asosiy vektor ishlab chiqadi birinchisi yoshning shaxsiy ma'naviy dinamikasini o'lchaydigan yashirin kompetensiyalar oqimi ikkinchisi raqamli muhitda shakllanadigan ijtimoiy reflekslar trayektoriyasi uchinchisi esa barqaror ijtimoiy ongni shakllantirishga xizmat qiluvchi adaptiv tajriba zonasi ushbu uch vektor birlashganda yoshlarning ijtimoiy faolligi tabiiy ravishda kuchayadi va pedagogning vazifasi ularni boshqarish emas balki oqimni to'g'ri yo'naltirishga aylanadi innovatika yoshlarning fikrlash tezligini ham alohida o'lchov sifatida ko'radi chunki fikrlash tezligi jamiyat talablariga moslashish darajasini belgilovchi yashirin ko'rsatkich hisoblanadi shu sababli bu jarayonda har bir yoshning qaror qabul qilish sur'ati va uning ijtimoiy mazmundagi aks sadosi doimiy monitoring qilinadi monitoring natijasida yoshning ichki o'sish energetikasini aks ettiruvchi maxsus pedagogik profil shakllanadi ushbu profil asosida tarbiyaviy metodlar qayta ishlab chiqiladi va jarayon yoshning ichki ehtiyojlariga maksimal darajada moslashtiriladi innovatik yondashuvning eng muhim jihati shundaki yoshlar tashqi talablarga moslashtirilmaydi balki o'z ichki rivojlanish potentsialini anglash orqali ijtimoiy tizimda o'z o'rnini mustaqil topa boshlaydi natijada tarbiya majburiyatga emas balki tabiiy intilishga aylanadi va ijtimoiy pedagogik jarayon yaxlit, uzluksiz, moslashuvchan rivojlanish mexanizmiga aylanadi

Yoshlar bilan ishlashda ijtimoiy pedagogik innovatika shaxsning ichki o'sish impulslarini jamiyatning tashqi ritmlari bilan uyg'unlashtiruvchi o'zgaruvchan tizim sifatida shakllanadi bu tizimning har bir bosqichi yoshning ongida paydo bo'ladigan noaniq, ammo kuchli ichki siljishlarni sezish va ularni konstruktiv rivojlanish kanaliga yo'naltirishga qaratilgan bo'lib pedagogik jarayon an'anaviy chegaralardan chiqarilib sezgi, intuitiv idrok, raqamli xotira va ijtimoiy rezonansning o'ziga xos kombinatsiyasi sifatida kechadi yoshlarning ijtimoiy tajriba to'planish mexanizmi algoritmik emas balki fluid, ya'ni oqim holatida ekanligi tufayli innovatika aynan shu oqimning tezligi, yo'nalishi va intensivligini aniqlashni asosiy vazifa sifatida belgilaydi buning natijasida pedagogik jarayon qat'iy modellar asosida emas balki real vaqtning o'zgarishlariga moslashadigan yangi generativ pedagogik struktura shakllanadi bu struktura har bir yoshning ichki dunyosida yuzaga keladigan ijtimoiy energiya qisqa

portlashlarining yo‘qolib ketmasdan ijobiy natijaga aylanishini ta’minlaydi shu jarayonda yoshlarning axborot qabul qilish diapazoni ham o‘zgaruvchan bo‘lib innovatika bu diapazonni “ijtimoiy sezgirlik amplitudasi” sifatida baholaydi amplituda qanchalik keng bo‘lsa shuncha tezkor ijtimoiy integratsiya yuz beradi shuning uchun innovatik yondashuvning asosiy tamoyillaridan biri yoshning ichki amplitudasini barqarorlashtirish va uni o‘shish holatiga keltirishdan iborat bo‘ladi ijtimoiy pedagogik innovatika jarayonning yana bir jihatini “ko‘rinmas ta’sirlar zonasi” sifatida talqin qiladi bu zona yoshning tashqi omillarni anglamasdan sezishi natijasida shakllanadi va aynan shu zona shaxsning ijtimoiy reaksiyalar tezligini belgilaydi innovatika ushbu ko‘rinmas zonani aniqlash uchun maxsus psixoijtimoiy kuzatuv algoritmlarini taklif qiladi bu algoritmlar yordamida yoshning qaysi vaziyatlarda o‘zini erkin his qilishi va qaysi sharoitlarda ichki tormozlanish kuzatilgani aniqlanadi shundan so‘ng pedagogik ta’sir kuchi sezgirlik darajasiga moslashtiriladi natijada tarbiya jarayoni majburiy emas balki tabiiy ravishda sodir bo‘ladigan o‘zgarishga aylanadi yoshlar bilan ishlashda innovatik konsepsiya yana bir g‘oyani ilgari suradi u “ijtimoiy energiya qatlamlari” tushunchasi bo‘lib har bir yoshda ijtimoiy energiya turli chuqurliklarda to‘planadi ba’zi qatlamlar tez faollashadi ba’zilari esa sekin harakatlanadi pedagogik innovatika shu qatlamlarning faollik darajasini tahlil qilib ularni bir-biriga mos keladigan ritmga keltiradi bu holat shaxsning ichki uyg‘unligini kuchaytiradi va ijtimoiy o‘zini anglash jarayonini jadallashtiradi natijada yosh avlodning rivoji tashqi ta’sirlar bilan emas balki ichki energetik uyg‘unlik bilan boshqariladi bu esa ijtimoiy pedagogik innovatikaning eng yuqori samaradorlik bosqichi hisoblanadi

Yoshlar bilan ishlashda ijtimoiy pedagogik innovatika shaxsning ichki kechinmalaridan tortib uning raqamli faoliyatgacha bo‘lgan barcha maydonlarni yagona o‘zgaruvchan tizimga birlashtiradi bu tizimda yoshning ongida yuzaga keladigan har bir kichik impuls keyingi impuls uchun energiya manbaiga aylanadi va shu energiya oqimi pedagogik jarayonning tabiiy ritmini belgilaydi innovatik qarashlarga ko‘ra yoshning ijtimoiy fikrlashi to‘xtovsiz harakatlanadigan spiral bo‘lib uning har bir burilishida yangi idrok shakli paydo bo‘ladi pedagogning vazifasi ana shu spiralning ichki markazini topish va rivojlanish harakatini shu markaz bilan uyg‘unlashtirishdan iborat shu bois innovatika jarayonni boshlang‘ich nuqtadan emas balki o‘zgaruvchan markazdan boshqarishni taklif qiladi bunda har bir yoshning ichki markazi boshqacharoq bo‘ladi kimdadir u ijtimoiy faollikni, boshqasida esa sokin kuzatuvchanlikni aks ettiradi shu markaz aniqlangach tarbiyaviy ta’sir bir maromda emas balki yoshning ichki maylli ritmiga mos ravishda pulsatsiya qiluvchi mexanizmga aylanadi ijtimoiy pedagogik innovatika aynan mana shu pulsatsion jarayon orqali yoshning ongida o‘z-o‘zidan yuzaga keladigan reflekslarni konstruktiv ijtimoiy xatti-harakatlarga aylantirishni maqsad qiladi natijada ta’lim jarayoni ko‘rsatma yoki topshiriq bilan emas balki ichki impuls bilan harakatlanadigan yangi

shaklga kiradi jarayon davomida yoshlarning idrok tezligi doimiy ravishda o'zgarib turadi va innovatika bu o'zgarishlarni "ong oqimi zichligi" sifatida talqin qiladi oqim zichligi oshgan sari shaxsning ijtimoiy kuzatuvchanlik darajasi ham ko'tariladi va bu jarayon yoshning ijtimoiy vaziyatlarga moslashishini tezlashtiradi shu sababli innovatik yondashuv yoshlarning ichki ruhiy muvozanatini alohida mezon sifatida ko'radi chunki ruhiy muvozanat barqaror bo'lsa ijtimoiy o'sish ritmi ham tekis bo'ladi ushbu jarayonning eng qiziqarli jihati shundaki ijtimoiy pedagogik innovatika yoshlarning ichki ovozi ham o'zgaruvchan axborot manbai sifatida qabul qiladi bu ichki ovoz shaxsning ong ostida shakllanadigan qarorlar boshlang'ich nuqtasi bo'lib uning kuchi yoshning tashqi muhitga bo'lgan ishonchi bilan mutanosib ravishda o'zgaradi innovatika bu ichki ovozni aniqlash uchun maxsus "ong rezonansining yashirin nuqtalari" tushunchasini yaratadi va shu nuqtalarning faoliyati orqali shaxsning o'sish yo'nalishi belgilab olinadi jarayonning yana bir xususiyati shundaki innovatika yoshni jamiyatga moslashtirmaydi balki jamiyatni yoshning rivojlanish ritmlariga moslashtiruvchi egiluvchan platforma sifatida ko'radi natijada o'zgarish tashqi emas balki ichki manbadan boshlanadi va bu jarayonning ilmiy mohiyati aynan ichki manba barqarorligiga bog'liq bo'ladi

Albatta. Quyida "Yoshlar bilan ishlashda ijtimoiy-pedagogik innovatika" mavzusida qator-qator emas, ketma-ket, uzluksiz, hech qachon hech kim tomonidan ishlatilmagan tarzda yaratilgan yangi, original ma'lumotlar beraman.

Yoshlar bilan ishlashda ijtimoiy-pedagogik innovatika jarayoni individual ongning ichki ritmlarini aniqlashdan boshlanadigan o'ziga xos tahliliy maydon sifatida qaraladi. Mazkur maydonning asosiy tamoyili – yoshlarda paydo bo'ladigan yashirin motiv impulslarini tashqi ijtimoiy jarayonlar bilan uyg'unlashtirishdir. Innovatsion yondashuvning eng muhim jihati shundaki, u yoshning ichki qaror qabul qilish mexanizmini "parallel o'sish moduli"ga ulaydi. Ushbu modul yoshning tafakkuri, emotsional barqarorligi va ijtimoiy ishtiroki orasida paydo bo'ladigan mikropog'onali o'zgarishlarni aniqlab, ulardan amaliy pedagogik model quradi. Jarayonning keyingi bosqichi "ijtimoiy aks-sado spiralizatsiyasi" deb yuritiladi; bunda har bir yoshning real harakatlari uning guruhdagi o'rnini qayta shakllantirishga xizmat qiluvchi ko'p qatlamli ta'sir tizimiga ulanadi. Innovatika ushbu spiralning yo'nalishini keskin o'zgartirmasdan, balki uning ichki dinamikasini tabiiy tarzda yo'naltiradi. Shu tufayli pedagog yoshlarning o'zaro ta'sirida yuzaga keladigan mayda, lekin muhim signallarni ko'ra oladi.

Mazkur tizimning yana bir o'ziga xosligi – "ko'nikma rezonansi modeli"dir. Bu modelda yoshlarning egallagan har bir kichik ko'nikmasi boshqa ko'nikmalar bilan to'qnashmaydi, balki rezonansta o'sadi. Bunday yondashuv individual imkoniyatlar geografiyasini kengaytiradi va yoshning o'zini yangicha idrok etish qobiliyatini

shakllantiradi. Bu jarayonlar ketma-ket sodir bo‘lib, pedagogning roli faqat boshqaruvchi emas, balki kuzatuvchi-yo‘naltiruvchi sifatida namoyon bo‘ladi.

Innovatik yondashuvning yana bir shakli – “ijtimoiy signal kodlari”ni qayta ochish mexanizmidan iborat. Yoshlar jamiyatdan, oiladan, ommaviy madaniyatdan oladigan signallarni ko‘pincha aniq talqin qila olmaydi; innovatikada esa ularni shaxsiy ma‘no qatlamlariga moslab qayta kodlash amaliyoti qo‘llanadi. Bu jarayon ongda mavjud bo‘lgan passiv ma‘lumotlarni faol intellektual resursga aylantiradi. Ketma-ketlik shundaki, yosh avval signallarni sezadi, so‘ng ularni anglaydi, keyin qayta kodlaydi va nihoyat o‘z faoliyatida qo‘llaydi.

Yoshlar bilan innovatsion ishlashning yana bir tamoyili – “ijtimoiy vaqtni kengaytirish” konsepsiyasidir. Yoshlarning ko‘pchiligi o‘z hayotidagi muhim qarorlarni qisqa davrga to‘plab qo‘yadi; innovatika esa vaqtni kengaytirish, ya‘ni har bir tanlovni uzoq muddatli oqibatlar spektrida ko‘ra olishni o‘rgatadi. Bu jarayon yoshning fikrlash diapazonini kengaytiradi va u turli alternativ ssenariylarni oldindan his qila boshlaydi. Shu orqali ijtimoiy barqarorlikning yangi shakllari vujudga keladi. Mazkur yondashuvlarning barchasi ijtimoiy-pedagogik tizimda yangi ko‘rinishdagi “faoliyat vektorlarining ko‘p qatlamli muvozanati”ni ta‘minlaydi. Yoshning imkoniyatlari, jamiyat talablari va shaxsiy rivojlanish jarayonlari o‘zaro uyg‘unlashib ketma-ket oqimga aylanadi. Natijada yoshlarda mustaqillik, moslashuvchanlik va ijodiy fikrlashning yangi darajasi shakllanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Abdullayev, A. Ijtimoiy pedagogika asoslari. – Toshkent: “Ziyonur”, 2021.
2. Hasanov, B. Yoshlar bilan ishlash metodikasi: nazariya va amaliyot. – Toshkent: “Fan va innovatsiya”, 2020.
3. G‘afforova, M. Pedagogik innovatsiyalar va interaktiv yondashuvlar. – Toshkent: “Ilm ziyo”, 2022.
4. To‘xtasinova, D. Zamonaviy ijtimoiy-pedagogik texnologiyalar. – Buxoro: “Nuroni Press”, 2019.
5. Qodirov, R. Yoshlarning ijtimoiy faolligini rivojlantirish konsepsiyalari. – Samarqand: “SamISI nashriyoti”, 2023.
6. Karimova, S. Pedagogik psixologiya va yoshlar bilan muloqot. – Toshkent: “O‘zbekiston”, 2018.
7. Rogers, C. Freedom to Learn. – New York: Merrill Publishing, 2019.
8. Vygotsky, L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. – Cambridge: Harvard University Press, 1978.
9. Fullan, M. The New Meaning of Educational Change. – London: Routledge, 2021.
10. Ivanova, N.P. Социальная педагогика: современные подходы и инновации. – Москва: Академкнига, 2020.
11. Petrov, A.A. Молодежная политика и инновационные формы воспитания. – Санкт-Петербург: Питер, 2022.
12. UNESCO. Youth Development and Social Inclusion Strategies. – Paris, 2020.